

Camp de batalla de la Serra de Riés / Enterraments de la Serra de Riés

Olesa de Bonesvalls

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Serra de Riés / Torrent d'Albans

Coordenades:

Latitud: 41.36727
Longitud: 1.83233
UTM Est (X): 402343
UTM Nord (Y): 4580187

Classificació

Número de fitxa 08146 - 158
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Segle XX
Any 1939
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: El jaciment s'ha excavat i s'han tret les restes
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari IPAPC 21498
Generalitat i altres inventaris
Accés Díficil
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Privada
Titular: 08145A001000120000TR
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía, OPC Diputació de Barcelona

Descripció

L'any 2013 es va produir la troballa de restes humanes per part d'un particular en els costats del torrent dels Albans, a la Serra de Riés, a la zona del bosc i el torrent dels Albans, entre els municipis d'Olesa de Bonesvalls i Subirats (Alt Penedès). Per aquest motiu, es va realitzar una intervenció d'urgència l'any 2014 i una segona l'any 2015. La intervenció es va realitzar a partir de la informació proporcionada pel Centre d'Estudis de Subirats. Les restes es trobaven dins del context geogràfic del Turó de les Mentides i del coll de l'Ordal, on es situa una de les batalles de defensa de les línies republicanes durant la Guerra Civil espanyola, i abans de l'entrada de l'exèrcit franquista a la ciutat comtal, una zona on s'han documentat 21 fosses. A més, les restes es trobaven relacionades amb la zona del Pago (Subirats), per on transcorre un dels trams de la línia defensiva L3.

Les intervencions d'urgència es van realitzar el 2014 i el 2015 per l'empresa Àtics SL amb direcció de Núria Armentano, antropòloga, i Ana Bordas, arqueòloga, amb la promoció de la Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. A més de l'excavació arqueològica dels dos enterraments, també es va practicar una certa prospecció al voltant de l'estructures amb detector de metalls, que ha permès recuperar materials d'origen bèl·lic en un radi de 20 m al voltant de les fosses.

Història

Els diaris d'operacions de la 13 Divisió del Cos d'Exèrcit Marroquí relaten combats que es van produir en les immediacions del coll d'Ordal contra tancs de l'exèrcit republicà a la zona d'Avinyonet del Penedès el 22 de gener, i el 23 de gener el 1r Batalló de Mèrida i el 5è Tabor avançaren les seves posicions fins a la posició estratègica del Turó de les Mentides, causant 45 morts i fent 30 presoners. És en aquest avançament pel Turó de les Mentides i el resultat de l'atac de les forces franquistes que hem de situar les restes antropològiques documentades en aquesta intervenció que ha permès exhumar restes de set individus en quatre fosses molt properes, d'individus joves que possiblement pertanyien a la 196 Brigada Mixta de l'exèrcit republicà, que durant els dies 22 i 23 de gener de 1939 van resistir a la zona d'Avinyonet del Penedès. Les restes es van dipositar al cementiri municipal de Sant Pau d'Ordal.

El 18 de gener de 2025, els ajuntaments d'Olesa de Bonesvalls i de Subirats van fer un acte d'homenatge als soldats republicans caiguts durant els combats de finals de gener de 1939, en el marc de les XIV Jornades de Memòria Històrica. L'acte va ser organitzat pel Centre d'Estudis de Subirats (CESUB) amb la col·laboració del Grup de Recerca Olesa Rural d'Olesa de Bonesvalls.

Bibliografia

ARMENTANO, NÚRIA. (2014). Memòria de la intervenció d'urgència al jaciment de la Serra de Riés (Olesa de Bonesvalls, Alt Penedès). Núm. Mem. 11103.

NOGUERA, JAUME; BLE, EDUARD; VALDÉS, PAU. (2015). Memòria dels treballs de prospecció a la Serra de Riés. Núm. Mem. 13112.

SOLÉ SABATÉ, J.M. (coord.) (2004) La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939). Tercera part. Catalunya, centre neuràlgic de la guerra.

Enllaços d'interès:

<https://invarque.cultura.gencat.cat/card/21498>

